

HERMANN BROCH

SUÇSUZLAR

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN: SALİHA YENİYOL

SESLERİN MESELİ

İki yüzyıldan uzun bir süredir Doğu'da yaşayan namı büyük Haham Levi bar Chemjo'ya günün birinde iki öğrenci gelir ve sorarlar:

“Ey Haham, ismi kutsal Yüce Efendimiz kainâtı yaratmaya koyulduğunda neden konuşmaya başlamıştır? Işığa, yeryüzü sularına, yıldızlara ve üzerinde bulunan tüm yaratıklarıyla birlikte dünyaya seslenip onlara var olun dese hepsi onu dinler ve onun emrine itaat ederdi, böylece hepsi yaratılmış olurdu. Daha öncesinde hiçbir şey mevcut değildi ve mevcut olmayan hiçbir şey de onu duyamazdı, çünkü O, her şeyi konuşmaya başladıktan sonra yarattı. İşte, sorumuz budur.”

Haham Levi bar Chemjo kaşlarını kaldırdı ve büsbütün isteksizce yanıt verdi:

“Yüce Efendimizin –ki ismiyle kutsaldır– dili suskunluğu, suskunluğu ise onun dilidir. Görmesi körlük, körlüğü ise görmektir. Eylemi eylemsizlik, eylemsizliği ise eylemdir. Eve gidin ve bunun üzerine düşünün.”

Haham Levi'yi kızdırmış olmaktan üzüntü duyarak oradan ayrıldılar ve ertesi gün büyük bir tereddüt içinde geri döndüler.

İçlerinden bu konuşma için seçilmiş biri, “Bağışla bizi, ya

Haham,” diyerek utançla söze başladı. “Dün ismi kutsal Yüce Efendimizin eylemi ve eylemsizliğinin bir olduğunu söyledin. Eylemi ve eylemsizliği arasında fark olmayan Yüce Efendimiz nasıl olur da yedinci gün dinlenmeye çekilir? Ve bir üflemesiyle her şeyi yaratmaya kadir Yüce Efendimiz nasıl yorgun düşebilir ve dinlenmeye ihtiyaç duyabilir? Yarattığı eser, çok meşakkatli olduğu için mi Yüce Efendimiz bizzat kendi sesiyle onlara ‘Ol’ dedi?”

Diğerleri de bu konuşmayı onaylarcasına başlarını eğdi. Haham, öğrencilerin onu yine kızdırmaktan duydukları korku dolu gözlerle kendisini izlediklerini fark etti. Sakalının altından gülümsediğini fark etmemeleri için eliyle ağzını kapadı ve şöyle söyledi:

“Sorunuzu bir karşı soruyla yanıtlamama izin verin. Kendini kutsal isminde müjdeleyen Yüce Efendimiz neden onca meleğe etrafında kümelenmelerini buyurmuştur? Herhangi bir biçimde yardıma ihtiyacı olmadığı hâlde yardım etmelerini mi istemiştir acaba? Kendi kendine yetebilirken neden etrafını onlarla çevirmiştir? Şimdi evlerinize gidin ve bunun üzerine düşünün.”

Haham Levi’nin sorduğu bu karşı sorunun verdiği şaşkınlıkla evlerine gittiler. Gece boyunca öyle mi yoksa değil mi diye düşünüp durdular, sabahında hemen hocalarının evine gittiler ve sevinç içinde haber verdiler:

“Sorunu anladığımıza ve yanıtlayabileceğimize inanıyoruz.”

“Dinleyelim o zaman,” dedi Rabbi Levi bar Chemjo.

Haham Levi’nin önüne oturdular; sözcüleri bu sorudan çıkardıkları anlamı açıklamaya girişti:

“Ya Haham, senin yorumuna göre ismi kutsal Yüce Efendimiz, susmak ve konuşmak örneğinde olduğu gibi her zaman karşıtları barındırıyorsa, yani ‘O’nun her suskunluğunda konuşma da mevcutsa, ancak yine de ‘O’, konuşmanın kimse duymadığı sürece anlamsız olduğuna karar vermişse ve yine aynı şekilde bir eylemin, yaratıcısı olmayan bir boşlukta hareket etmesinin

mânâsız olduğuna karar vermişse, 'O'nun kutsal vasıflarının bir karşılık bulması için etrafında kendisini dinleyen meleklerin olmasını buyurmuştur. Buna bağlı olarak da 'O' yaradılış emri vererek sesini onlara yöneltmiş ve onlar da bu devasa esere itaat etmişlerdir, sonra melekler öylesine yorulmuşlardır ki 'O' da onlarla birlikte yedinci günde dinlenmeye çekilmiştir." İşte o an Haham bar Chemjo'nun yüksek sesle kakhahayı basması üzerine öğrenciler dehşete düştüler. Uzun sakallının hemen üstünde seçilen gözleri gülmekten küçücük kalmıştı.

"İsmi kutsal Yüce Efendimiz hakkında düşündükleriniz bunlar mı? Meleklerinin önünde poz veren biri, pazar meydanında asasıyla hünerlerini sergileyen bir büyücü mü? Şimdi ben size nasıl gülüyorsam, neredeyse sizin gibi delileri de sırf eğlenmek için yarattığını düşüneceğim; çünkü hakikat, 'O'nun ciddiyetinin gülüşü, gülüşünün de ciddiyeti olduğudur."

Öğrenciler utandılar; ancak yine de Haham'ı böyle keyfi yerinde görmekten mutlu oldular ve ondan şu ricada bulundular:

"Bize biraz olsun yardım et, Haham Levi."

"Yardım edeyim," diye yanıt verdi hocaları. "Size yardım edeyim ve bu yardım, bir karşı soruyla olsun! Neden kutsal olan Tanrı, bir çırpıda yapabilecekken yaradılışı tamamlamak için yedi güne ihtiyaç duydu?"

Öğrenciler yine kendi aralarında tartışıp soruyu görüşmek üzere evlerine gittiler; ertesi gün Haham'ın karşısına geçtiklerinde çözüme yaklaştıklarını düşünmekteydiler; fakat sözcüleri şöyle dedi:

"Bize yolu gösterdin, Haham; böylece biz ismi kutsal Yüce Efendimiz'in yarattığı dünyanın 'zaman'da var olduğunu, bu yüzden de zaten yaradana ait olan yaradılışın, bir başlangıca ve sona ihtiyacı olduğunu anladık. Ancak bir başlangıç için zamanın daha önceden mevcut olması gerekiyordu ve melekler, yaradılışın başladığı andan önceki zaman diliminde, kanatlarıyla zamanı hızlandırmak ve taşımak üzere orada hazır bulun-

muştı. Melekler olmadan, 'O'nun kutsal iradesi gereğince içine zamanın yerleştirildiği zamansızlık, yani Tanrı'nın zamansızlığı olmazdı."

Haham Levi bar Chemjo memnun görünüyordu:

"İşte şimdi doğru yoldasınız. Peki, sizin ilk sorunuza, kutsal Yüce Efendimizin yaradılış için konuşmaya başladığına ilişkin sorunuz, o soruya ne oldu?"

Öğrenciler şöyle dedi:

"Az önce sana açıkladığımız bu noktaya geleseye değin çok uğraştık. Fakat bizim ilk sorumuz olan bu son soruya ilişkin bir sonuca varamadık. Sen bize karşı her seferinde lütüfkâr olduğun için bize bu sorunun cevabını vereceğini umut ediyoruz."

"Vereyim," dedi Haham. "Hem de cevabım kısa ve öz olacak."

Sonra açıklamaya başladı:

"İsmi kutsal Yüce Efendimiz'in yarattığı ve yaratacağı her şey onun kutsal vasıflarının bir parçası olarak anlaşılmalıdır ki şüphesiz bunun aksi asla mümkün değildir. Ama sükût ile ses nasıl aynı anlama gelir? Hakikat, benim bildiğim her şeyden öte, payına çift anlamlılığın düştüğü 'zaman'dır; evet 'zaman' ve bizi kuşatıp içine alsa da, bizimle birlikte akıp gitse de bizim için anlamı dilsizlik ve süküttür. Fakat bizler yaşlanıp da geriye dönüp bakarak geçmişi dinlemeyi öğrendiğimizde, bunu yapabildiğimiz ölçüde, Kerim Tanrı'nın kendi için ve pek tabii ki sizin için yarattığı zamanın sesini, zamanın suskunluğunu daha iyi duyuyor olacağız; böylece zamanın sesleri yaradılışımızı tamamlayacak."

Öğrenciler müteessir olarak susup kaldılar. Ancak Haham Levi'nin başka bir şey söylemeden öyle sessizce oturması ve gözlerini kapalı tutması karşısında usulca dışarı çıktılar.

ÖN HİKÂYELER

SESLER 1913

Bin dokuz yüz on üç – niye hakkında şiir yazman gerekiyor?
Gençliğimi bir kez daha gözden geçirmek için.

Baba ve oğlu katedip geldiler yılları:

Oğlu ansızın dedi: “Takatim kalmadı,

“Nereye varacak bu yolun sonu?”

“Her şey yola çıktığımız andan daha da kötü,

“Hava berbat, hayaletler, şeytanlar sarmış dört yanımızı,

Tehdit ediyor sayısız tehlikeler bizi.”

Bunun üzerine babası konuştu: “En mükemmel yönetimin izinde
kaydedildi ilerleme – Kim buna dokunmaya cesaret edebilir?

Şüphe ve korku içinde etrafına bakınarak aksatıyorsun ilerlemeyi,
ve körü körüne inanmalısın, bu yüzden kapa gözlerini.”

Oğlu bunun üzerine: “Bir ürperti sardı içimi,

Hiç üzmüyor mu bu seni?

Yanlış yola saptık – görüyorsun değil mi?

Bizim ilerlememiz –görüyorsun değil mi?– yerinde saymak öylece,

Çekiliyor yer ayaklarımızın altında

Ve biz tüy gibi hafif, uçuşup dönüyoruz havada.

Adımlarımız mekândan yoksun bir kandırmaca.”

Bunun üzerine baba: “Atılan her adım geleceğe,
Sınırsızlığın yüce kapılarını açmaz mı insana?
Sınırsızlığa götürür ilerleme,
Buna bir hortlak gibi görmüş gibi bakarsın sen ise.”
“Lanet olası ilerleme, ihsan edilen ilerleme,
Bizim için mekânı havaya uçuran,
İlerlemenin bizzat kendisi,
Henüz kimse ilerleme olmadan, atamadı bir adım bile.
Ve mekânsız bırakılan insanın ağırlığı da yoktur,
Ve bu dünyanın yeni yüzüdür.
Ruhun ilerlemeye değil,
Yeni bir ağırlığa ihtiyacı var.”
Uygun adımlarla yürüyen baba başını iki yana sallar.
“Benim oğlumun tavrı tutucu ve köhne.”

12

Ah, güz tadında ilkbahar,
Güzdeki ilbahardan
Daha güzeli olmadı hiçbir zaman.
Bir kez daha çiçek açtı geçmişte kalan,
Şehveti zaptedilmiş olan
Fırtına öncesi tatlı sessizlikte
Gülümserdi Mars bile.

İtiraf etmeli ki,
İnsanların birbirine vermeye muktedir olduğu
Türlü türlü acı biçimleri ele alındığında,
İçlerinde en kötüsü savaş değil,
Şüphesiz en aptal, tüm meselelerin babası budalalık!
İnsan dünyasına kökü kazınamaz biçimde miras bırakılmış.
Bu ne elem, bu ne kederdir!
Çünkü budalalık, tasavvur edememektir;
Soyut şeylerden lafazanlık eder, kutsal olandan,
Vatan topraklarından ve ülkenin onurundan söz eder,

Savunulması gereken kimi kadınlar ve çocuklar olduğundan.
Fakat somut şeyler söylemesi gerektiğinde,
Dilsiz kesilir budalalık;
Erkeklerin paramparça yüzlerini, bedenlerini, uzuvlarını
Tasavvur edemez budalalık.
Tıpkı vefakâr kadınların
Ve biricik çocukların maruz kaldıkları o açlığı
Tasavvur edemediği gibi. Budalalık bu,
Gerçekten zavallı bir budalalık;
Savaşın kutsallığı hakkında boş laflar eden
Filozofların ve şairlerin budalalığını da içeren...
Ruhlarından akıyor budalalık, ağızlarından akıyor;
Şüphesiz barikatlarda uçuşan bayraktan da sakınmaları gerek
Çünkü yine burada da pusuya yatmış zırvalamalar,
Felaketlere gebe kanlı ya da kansız bir sorumsuzluk.
Bu ne elem, bu ne kederdir!

Mekân bile denilemeyecek bir mekânda,
Zira bütün melekler kendine bir yer bulmuştu
Ve tüm azizlerin başında beklediği ruh,
Bir başına gotik üsluba münasip bulunurdu orada.
Ve ruhun ne düz zemine ihtiyacı vardı ne kubbeye, kemere
Ne de ilerlemeye ihtiyacı vardı çünkü
Adımları gökyüzünde süzülmekten ibaretti.
Tanrı tarafından tutulmuş hâlde
Uçsuz bucaksız edebi bir mükemmelliğin içine işlenmişti.
Yine de buradan ya da şuradan sonsuzluğa ait olan el sallıyordu ona
Ve bir kez daha bu dünyevi mekâna geri gönderiliyordu ruh ve
geri gönderilmişliği yüksekliği, genişliği, derinliği içerisinde
varoluşun mutlak biçimi olarak
elde edilen yeni ama çok yeni bir kazanç olarak görmeliydi: Böylece
bilgi
kan, eza ve uzlaşma içinde ilerlemeye dönüştü.

Ve onun yeni başlangıcı
efsun ve sapkınlıkla yolunu şaşırmış, inançlarından kopmuş
derin bir pişkinlik içinde
merhametsizce, cehennem gibi bir azapla eziyet ederek ve yine
de insanlıktan çok uzakta
engin bilgisiyle her tür araştırmaya açık olan Barokvari dünyevi
bilgisiyle

Sonsuzluğu yeniden sezmeye koyuldu.

Bir zamanlar oynanan oyunun aynısı – ruhtan istenen

Maharetle sonsuzluğa kaçıp yabancı mekânları işaret etmesi

Bilginin sınırına, buz kesen rüyalara

Sözün dilsiz, tonun sessiz, resmin netlikten yoksun olduğu:

Hiçbir ölçü burada ölçü değil, hiçbir melek burada yaşamıyor ve
hükmü

Olan tek bir yemin yok,

14 Yönü olmayanların çalılığı bu, öyle müthiş bir yayılış (türeyiş, ço-
ğalış) ki

Yakınla uzağın yerini değiştiren,

Öyle bir fokurdayış ki

Cadı kazanında sıcakla soğuğu birbirine düşüren, çünkü ölçüle-
meyecek denli mekânsız

Bir mekân burada oluşan, yeni zamanın mekânı,

Yeni ıstıraplarla başlayan – ah nasıl da yüreği endişe sarmış –

Yeni savaşlarla ortaya çıkan –ah günah üstüne günah–

İnsanın ruhu bunlar üzerinde yeniden diriliyor.

Burjuva gençliğinin büyük zamanları;

Aşka, paraya ve benzeri şeylere inanan gençlik

Ve başka şeylerden feragat etmeye çoktan hazır,

Kıskançlık sorunlarıyla dünyayı dünyaya katarak:

Tanrı bir aksesuar, şiiirlerde kullanılan

Ve gazetelere bakan kişi için politika,

Ayak takımının günahlarından ibaret, bir zamanlar prenslerin sahip olduğu fazilet ise

Hor görülenden başka bir şey değil: Bu da onu yükümlülüklerden kurtarıyor.

Ve bindokuzyüzonüç de böyle geçip gitti,
Ruh gürültüleri ve operaya yaraşır jestler içinde,
Ve hemen her zaman güzel hafif kıvrımlar vardı,
Bir kısa sevgi ritueli ve geride kalan kutlamanın izleri
Çizgili yakalar, korseler, danteller, ah kloş eteğin cazibesi:
Barok'un o son latif senesiyle vedalaşırken.

Çoktan geride kalan ve hissiyatını yitirmiş olan
bile

Vedalaşırken hüznün o yumuşak renklerini alır.

Ah o mazi!

Ah Avrupa, ah garbın binlerce yılı,
Roma'nın sınıflara ayrılmış yaşamı ve İngiltere'nin akıl dolu öz-
gürlüğü,
Karşı karşıyayken şimdi, ikisi de tehdit altında
Ve geçmiş bir kez daha kendini gösteriyor.
Bu dünyaya ait sembollerin mekânsal düzeni,
Ki sembollerde –ah, o görkemli kilise- yer almakta,
Sonsuz yansımakta,
Huzurun üç tonunda* kainâtın yansıması.
Ve kainât yavaş ve ahenkli çözülürken
Bu Avrupa'nın onuruydu,
Zapt olunmuş hareket ve bütünlüğün sezgisi
ilerleyişin peşi sıra,
Sebastian Bach'ın Hristiyanlığına doğru bakan
müziğin çizgileri

* Müzik, felsefe, teoloji. –çn

Bu dünyanın gözü olarak fakat öte dünyayı gözeterek,
Hem yukarıyla hem de aşağıyla ilişkiler sağlanmış olarak,
Ahlaki bir düzenin ve özgürlüğün hadisesi
Ölçülü bir hareket içinde sembolden sembole uzanır,
Ta en gizli yıldızlara değin
Garbın kainâtı.

Ve şimdi her şey birbirinin benzeri olarak gösteriyor kendini,
Resimler birbirinden kopuk ve hareketsiz ivedilik karşısında
Nerdeyse hiç mi hiç sembol yok ve sonu olan ile sonsuz olan bir arada
Disharmoninin tehdidi altında.

Huzurun üç tonu dayanılmaz bir hâl almış ve gülünç aynı zamanda,
Gelenek ise, gelenekler dahilinde yaşamaya izin vermez olmuş
Elysion ve Tartaros birbirinin üzerine yıkılmış, birbirinden ayırt
edilememekte.

Çok yaşa, Avrupa; güzel gelenek sona erdi.

16

Çanlar çalsın, Gloria!
Savaş meydanına gidiyoruz biz.
Neden yaptığımızı bilmesek de,
Mezarda erkek erkeğe huzur içinde yatmak için,
Belki de eğlenceli bir şeydir.
Biricik sevgili evde kalır
Ve yüreği yanarcasına ağlar.
Askerse bir şövalye kahramanı,
Güler kadının gözyaşlarına,
Düşmanın karşısında rüzgâra kapılmışsa.
Gloria'nın çanlarıyla savaş topu patlar.
Şükürler olsun, şükürler!
Savaş meydanına gidiyoruz biz.

I

HAFİF BİR RÜZGÂRDA YELKENLİYLE AÇILMAK

Artık geceleri de açık kalan, kahverengi ve sarı çizgili tentenin altında hasırdan hafif masalar ve sandalyeler duruyordu. Hafif esen gece rüzgârı, sıra sıra evlerin arasından henüz yeni yaprak vermiş ağaçların dallarını okşayarak geçiyordu; insan neredeyse denizden geldiğine inanacaktı bu rüzgârın. Oysaki serinliğinin nedeni ıslak kaldırım taşlarıydı: Az önce boş sokaklardan bir sulama aracı geçmişti. Biraz ilerdeki bulvardan geçen arabaların korna sesi işitiliyordu.

Genç adam hafif sarhoştu belki de. Şapkasız, yeleksiz sokaka indi. Rüzgâr içine iyice işlesin diye bir eliyle mantosunun kemerini çözerek önünü açmıştı; ılık-serin duş almak gibi bir şeydi bu. İnsan yirmisini henüz geçmişse bedeninin içindeki canlılık neredeyse sürekli hissediliyordu.

Kafenin önündeki zemin, hindistancevizi ağacından yapılma kahverengi hasırla kaplanmıştı ve hasırlar biraz kokuşmuştu. Genç adam biraz tereddüt içinde, hasır sandalyelerin arasından geçerken, mekândaki müşterilere değdiği için özür dilercesine gülümseyerek açık duran cam kapılara ulaştı.

Kafenin içi dışarıdan daha serin gibiydi. Duvar boyunca sıra sıra dizilmiş aynaların hemen dibindeki deri kaplamalı banklardan birine oturdu. Bilerek kapının karşısına geçmişti, rüzgârı ilk elden ciğerlerine çekebilmeyi istiyordu. Bardaki gramofon tam da o anda çalmayı kesti – ve birkaç saniye cızırtılı sesle döndükten sonra mekân, neredeyse tümüyle sessiz bir kafeye dönüştü; hoş olmayan ürkütücü bir yanı vardı ortamın, genç adam mermer zeminin dokuz taş oyunu tahtasını andıran mavi-beyaz küp şeklindeki desenlerine baktı; tam ortada, mavi küpler çapraz bir haçı, Andreas haçını* oluşturuyordu ve aslında dokuz taş oyunu için böyle bir şeye gerek yoktu; evet, bu gereksizdi. Ancak bunun kendisini rahatsız etmesine izin vermemeliydi. Masalar; beyaz, hafif damarlı mermerdendi ve kendisinininde bir bardak köpüklü siyah bira duruyordu; köpüğün kabarcıkları genişleyip patlıyordu.

18

Yan masada, yine benzer bir deri bankta bir başkası oturuyordu. Birileri konuşuyordu; ancak genç adamın başını çevirmeye hâli yoktu. Erkeğin sesi oğlan sesi gibiydi, kadınınki ise anaç, derinden gelen bir sestti. Şişman ve esmerce bir kız olsa gerek, diye düşündü genç adam ve bilerek başını o yöne çevirmedi. Annesi yeni ölmüş biri, anne şefkatini başkalarında aramazdı. Amsterdam mezarlığını tasavvur etmeye çalıştı; babası o mezarlıkta yatıyordu ve aslında bu mezarlığı hiçbir zaman aklının ucundan bile geçirmek istememişti; ancak işte annesi de o mezarlığa defnedilmişti ve şimdi bu mezarlığı düşünmeden edemiyordu.

Yanındaki erkek sesi şöyle diyordu: “Ne kadar paraya ihtiyacın var?”

Adamın aldığı yanıt, derin ve karanlık bir gülümseme oldu. Bu kadının saçları gerçekten de koyu renk miydi? Aklına bir sözcük geldi: Koyu olgunluk.

* On iki havariden ilk çağrılan olarak bilinen Aziz Andreas'ın şehit edildiği X şeklindeki haç. –fn

“Söylesene, canım, ne kadara ihtiyacın var!” Ses, hiddetlenmiŐ bir delikanlının sesine dönmüŐtü. Tabii ki herkes annesine para vermek isterdi. Belli ki o kadının da buna ihtiyacı vardı. Kendi annesinin ise hiÇ ihtiyacı olmamıŐtı. Onun her Şeyi vardı. Oysaki annesine bakabilse ne güzel olurdu. Geliri iyiydi ve parası uzaklarda, Güney Afrika’da giderek çoğalıyordu. Oysa Şimdi her Şey boŐunaydı.

GenÇ adam düşündü: Kadın Şimdi erkeğin elini tutuyordu. Ardından, “Bu kadar parayı nereden buldun? ... O kadar çok paran olsa da para almam senden,” sözlerini iŐitti. Anneler böyle konuŐur; parayı yalnızca babadan alırlardı.

Babasının ölümünden sonra neden evine dönmemiŐti. Uygunu bu olurdu. O kadar uzaklarda, Afrika’da dolaŐmasının ne m n sı vardı? Annesinin ölebileceğini hiÇ aklına getirmeden kalmıştı orada. Evet,  l vermiŐti işte. Kimsenin ona zamanında haber vermediği doğruydu ama aslında kendisinin bunu bilmesi gerekirdi.

Annesinin ölümünden altı hafta sonra varmıŐtı Amsterdam’a. Peki Şimdi Paris’te ne iÇi vardı ?

GenÇ adam yere, Andreas HaÇı’na doğru bakıyordu. Yer olduğu gibi k  uk talaŐ yığınlarıyla kaplıydı; bu talaŐlar, masanın dökme demirden ayaklarının altındaki levhanın çevresinde ince bir kumul h lini alıyordu.

Yüz frankla ona pek l  yardım edilebilirdim, diye düşündü bir süre sonra. Bu parayı vermeyi nasıl teklif edeceğimi bilseydim, seve seve, yüz, hayır iki yüz hatta    yüz frank verebilirdim. Üstelik Hollanda’da halihazırda el s rmeyeceğim bir miras varken. Babam bu mirası günün birinde israf etmemden korkardı. Şimdi beni görseydi hayal kırıklığına uđratmıŐ olurdu onu. Hayır hayır, onun parasına el s rmeyeceğim. Ama bu parayı oldukça dikkatli, faiz getirecek Şekilde iŐletiyorum. Görse buna da çok ŐaŐırırdı. Ve bu yeni yatırımların avantajlarını ve dezavantajlarını tekrar etraflica düşündü.

Bunları düşünürken yandaki konuşmayı kaçırdı. Yeniden dinlemeye başladı, delikanlının sesi şöyle diyordu:

“Seviyorum seni.”

“İşte bu yüzden paradan konuşmaman gerekiyor.”

Genç adam düşünüyordu: İkisi de seslerini iletiyorlar birbirlerine, sesleriyle birlikte nefeslerini ve birkaç karış uzaklıkta, çok uzakta değil, masalarının biraz ötesinde, nefes alan sesleri birbirine akıyor, birbirine karışıyor, eş oluyor. Sevgi düetinin yaradılışı bu.

Gerçekten de yeniden duyuluyordu sesler:

“Seviyorum seni, öylesine çok seviyorum ki.”

Usulca karşılık buluyordu:

“Ah, küçüğüm.”

Şimdi öpüşüyorlardır, diye düşündü genç adam. Orada bir aynanın bulunmaması iyi oldu, yoksa bakmak isterdim.

Kadının derinden gelen sesi, “Bir kez daha”, diyordu.

Ona dört yüz frank vermek isterdim, diye düşündü genç adam ve dolup taşan cüzdanı hâlâ yanında mı diye emin olmak istedi. Kahretsin, neden bu kadar çok para taşıyım ki yanımda, acaba kimi etkilemek istiyorum bu parayla! Dört yüz frankla mutlu olabilirdi bu kadın. Ancak delikanlı lafı ağzından aldı:

“Paranın tamamına şimdi mi ihtiyacın var? Parça parça temin edebilirdim o parayı.”

Delikanlı benimle aynı yaşlarda olsa gerek, diye düşündü genç adam, olsa olsa biraz daha gençtir. Neden para kazanamıyor ki? Para nasıl kazanılır öğretmek gerek. Benimle Kimberley’ye gelmesini teklif etmeliyim. İsterse kadını da alsın yanına.

“Senden para alacağıma ölmeyi tercih ederim.”

Hey, diye düşündü genç adam, bu çok yanlış; bu kadın benimle böyle konuşamaz. Biliyorum, biliyorum, kadın adamı korumak istiyor; gerçekte onu kendi elleriyle beslemeyi tercih ederdi, kaşık kaşık beslemeyi ama kadın yaşamak istiyor, yaşa-

mak zorunda ve yaşaması için para gerek, lanet olası para. Ama kadını kiminle yaşamak istiyor? Kiminle yaşamak istiyor kadını? Onunla mı? Ben ona beş ya da altı yüz frank verecek olsam benimle yaşamak isteyecektir; ancak onu da gizli gizli beslemek isteyecektir. Parayı ondan alması durumunda belki onunla birlikte yaşayacaktır; ancak o zaman da delikanlı onun oğlu olmaktan çıkacaktır ki kadını da bunu engellemek isteyecektir.  ylesi de, böylesi de kötü. Kadını  lse onun için daha iyi olurdu kuşkusuz.  lmeyeceği gibi kendini de öldürmez. Aslında bu genç oğlanı korumalı kadından. Genç adamın bu d şun yle varabileceği bir yer yoktu. Üstelik biraz da i kiliyse insan d şun eyi bir sonuca bağlamayı bekleyemezdi.

Biranın da bir işe yaradığı yoktu. Son bardağını bir dikişte i ti, içi bulanıyordu biraz. Midesi kaskatı kesildi, gömleği yapış yapış, derin nefes alıp vermesine rağmen az önceki rahatını bulamadı; yanında ana  bir kadını olsa ne iyi olurdu.

Kendi kendine güldü: İntihar etsem ve tüm paramı, o güzel, lanet paranın tamamını ona miras bıraksam, böylece delikanlıyı yedirip i irebilir. Hatta benim intiharım kadına iyi bir örnek olursa, ufaklık da kadından kurtulabilir.  ylesi de böylesi de iyi, ya da iyi olurdu ancak kendimi öldürmeyi istemiyorum ki, kendimi öldürmeyi hiç mi hiç düşünmüyorum. Nereden geldi aklıma şimdi böyle şeyler?

Barın arkasında temiz pembe giysiler içinde yaşlıca biri belirdi. Garsonla konuşurken profilden görünüyor, üst çenesi ile alt çenesi açılıp kapandıkça bir üçgen oluşturuyordu. Büyük kar beyazı bir Angora kedisi bir çırpıda ama usulca bar tezg hına sı rayıverdi, vücudunu temizledi, pembe burnu, yuvarlak mavi gözleriyle mekânı kolaçan edercesine kımıldamadan, öylece kaldı oturduğu yerde.

İyi ki yanındaki kadını görmek zorunda değilim, diye düşündü bu kez ve kendisine de çok ani gelen bir çıkışla:

“İnsan gözünü kırpmadan kendini öldürebilir.”